

et suivie d'un Colloque sur la «Régionalisation et développement», organisé par le Centre National de la Recherche Scientifique. L'auteur du rapport estime que le Colloque est parfaitement réussi, grâce aux efforts de la Commission sous la présidence de K. Dziewoński (Varsovie), aux efforts des organisateurs strasbourgeois du Colloque sous la direction de M. E. Juillard ainsi qu'aux contributions du Centre National de la Recherche Scientifique sous la direction de M. P. Monbeig. D'après l'avis de l'auteur du rapport, c'est surtout l'esprit vraiment géographique qu'y était renforcé grâce aux contributions apportées — soit dans les communications soit dans les discussions — par nos collègues français (J. Dresch, P. Tricart, E. Juillard et autres). De ce point de vue il faut spécialement noter l'importance qu'on a recommencé à attribuer, dans l'activité de la Commission ainsi que dans quelques communications du Colloque (A. Mints, P. Tricart) au rôle des facteurs physiques dans la formation des régions économiques, sans crainte exagérée d'une renaissance du déterminisme géographique.

MEDNARODNI SIMPOZIJ O APLICIRANI GEOMORFOLOGIJI V ROMUNIJ OD 25. MAJA DO 4. JUNIJA 1967

Ivan Gams

Organizacijo tega simpozija je Komisija za aplicirano geomorfologijo pri Mednarodni geografski zvezi poverila romunskemu Nacionalnemu komiteju za geografijo. Udeležilo se ga je — po poročilu, ki so ga nam dali v roke med simpozijem — 20 tujih in 47 romunskih geografov. Iz Jugoslavije sva bila prof. J. Roglič iz Zagreba in podpisani, ki je bil deležen finančne podpore s strani Instituta za geografijo univerze v Ljubljani. Med tujci je bilo največ udeležencev iz socialističnih držav, med katerimi pa ni bila zastopana SZ.

Predhodna simpozija Komisije za aplicirano geomorfologijo sta bila posvečena posebnim problemom (razvoju pobočij l. 1965 v Belgiji in geomorfološkemu kartiranju 1966 v Bratislavi). Romunski je bil brez specializacije. Še več, obravnavana tema je često uhajala celo preko meja geomorfologije.

Od 25.—27. junija so bila predavanja v Bucurešti. Prevladovali so romunski referati, ki so v glavnem obveščali udeležence o delu romunskih geomorfologov. To je bil nekak izbor referatov, opravljen na predhodnem, romunskem nacionalnem simpoziju o aplicirani geomorfologiji. Tuji udeleženci od teh referatov, ki so bili podani v romunskem jeziku brez prevajanja, ne bi imeli veliko koristi, če nam romunski organizatorji ne bi razdelili daljših povzetkov v tujih jezikih, zlasti v francoščini. Podoba, ki smo jo o delu romunskih geomorfologov dobili iz povzetkov, je zaokrožil v uvodnem referatu tudi predsednik nacionalnega komiteja za geografijo in organizacijskega komiteja, starosta romunskih geografov prof. dr. T. Morariu, ki je bil l. 1966 gost Oddelka za geografijo ljubljanske univerze ter nam je o romunski geografiji predaval tudi v Geografskem društvu. Zvedeli smo, da so romunski kolegi priborili geomorfologiji mesto med uporabnimi vedami pri projektiranju hidroenergetskih gradenj, tudi pri HE Džerdap. Drugo tako področje je melioracija zemljišča. To jim je omogočil poseben povojni gospodarski razvoj Romunije, ki ni forsirala samo industrije, temveč tudi razširjala osnovo za kmetijsko proizvodnjo. Saj je v Romuniji obdelovalne zemlje kar 62,3 % vsega državnega ozemlja. Predstojnik geografskega inštituta pri univerzi v Kraiovi prof. N. Al. Radulescu je poročal, da so z melioracijskimi deli obvarovali pred poplavami 1,5 milijone ha (od skupnih 2 milijonov ha, ki jih ogrožajo poplave) in podvrgli namakanju ca. 350.000 ha (od tega 120.000 ha samo v letu 1966). Največ osušenih zemljišč je, razumljivo, ob Donavi. Tretje področje je zaščita tal pred erozijo. Računajo, da je v Romuniji ogroženih okoli 3,1 milijona ha, od tega 1 milijon ha težje.

Nadalje so romunski kolegi sodelovali pri prostorskem urejevanju oziroma urbanističnih načrtih (romunski geografi so izdelali 70—80 monografij o mestih). Podobno kot v sosednji Bolgariji so se tudi v Romuniji lotili gradenj številnih vodnih rezervoarjev za ribnike, namakanje itd., kjer so prav tako sodelovali geomorfologi. Dober pogoj za uveljavljanje geomorfologije pa ni le plansko državno gospodarstvo in planski znanstveni razvoj, temveč tudi živahna neotektonika. Dr. P. Koteč je v referatu (»Geomorfološki pogoji za gospodarska dela v romunski nižini ob spodnji Donavi«) navedel ugotovitev geodetskih izmer, da se ozemlje med Ploestijem in Focšanijem greza letno za 1 mm, obdonavska cona Corabia—Falești pa dviguje za 2 mm.

Referati Romunov so bili zanimivi za spoznavanje Romunije, toda v metodološkem pogledu niso povedali nič novega. Z ničemer me niso prepričali, da bi bila geomorfologija, kakršno so uporabljali, kaj drugačna od splošne geomorfologije, čeprav ni manjkalo hvalospevov na račun aplicirane geomorfologije. Dobil sem vtis, da so raziskave uvrstili med aplikativno geomorfologijo zato, ker so bile naročene za prakso. Težnja po praktični znanosti je namreč tudi v Romuniji očitna. Od tod tudi želja, da bi vse raziskave proglasili na neposredno uporabne, tudi raziskavo krasa in kraške hidrologije, kot nas je prepričeval naš znanec in kolega iz Bukurešte Ilie D. Ion v referatu »Izraba kraškega reliefa severne Oltenije v hidrotehnične svrhe«. S takšnim naslovom referata bi njegov referant lahko govoril o podobnih težnjah, kot jih je na jugoslovanskem krasu orisal v svojem referatu prof. J. Roglič. Ta je podčrtal, kako so pri nas dolga desetletja načrtovali osušitev kraških polj. Zdaj pa izdelujemo načrte o trajni ojezeritvi kraških polj (za hidroenergijo in pod.) ali pa jih že izvajamo.

Od romunskih referatov je v metodološkem pogledu še največ obetal referat Calinescu Marie z naslovom »Ugotovitev pokazateljev erozije, ki je prispevala k melioraciji degradiranih terenov Transilvanske ravnine«. Referirala je v Cluju, kjer so se predavanja obnovila za en dan (31. maj) po vmesni ekskurziji po Transilvaniji. S temi predavanji so menda želeli organizatorji podčrtati pomen Cluja kot drugega romunskega središča geografskega raziskovanja (poleg Cluja in Bukurešte sta geografska inštituta še na univerzah v Kraiovi in Jassiju).

Referentkinja je s pomočjo formule skušala računsko zajeti faktorje erozije in na tej osnovi tudi stopnjo erozije. Toda v živahni diskusiji, ki je sledila referatu, smo udeleženci spoznali, da je treba nekatere elemente subjektivno določiti oziroma stopnjo erodiranosti že predhodno določiti. Vendar je poskus, kapacitete erozije pobočij računsko zajeti, tako vabljev, da kaže o tem referatu še govoriti, ko bo enkrat objavljen.

Večini referatov tujih udeležencev se je poznalo, da so improvizirani. Ponavljali so splošno znane stvari (prof. J. Dresch o razvoju pobočij) ali se izgubljali v lokalnih problemih. Menda je k tej improviziranosti prispevalo tudi to, da so organizatorji sporočili prijavitelcem podrobnejši program simpozija šele nekaj tednov pred pričetkom, seznam predavanj pa smo dobili v roke šele pri prihodu v Bukurešto. Da je prišlo kljub temu in kljub neprimernemu terminu na simpozij 20 tujih geomorfologov, je pripisati predvsem vabljevemu naslovu simpozija. Da smo udeleženci pričakovali predvsem znanja o novih metodah in sredstvih pri geomorfološkem delu za potrebe prakse, je pričalo precejšnje zanimanje za aerofotografiranje manjših zemljišč s pomočjo dirigranega aviončka, kar so uvedli brnski geomorfologi. O tem je poročal dr. I. Štehlík v referatu »Prispevek k metodam za preučevanje erozije tal«. Mnogi od nas smo pričakovali izmenjavo izkušenj v delu za prakso in to tudi pri sodelovanju z urbanisti pri prostorskem načrtovanju in vrednotenju naravnih pogojev. Na to temo je bil najavljen en sam referat in sicer prof. M. Klimaszewskega iz Krakova (»Geomorfološke študije in potrebe urbanizma na južnem Poljskem«).

Mnogo več kot v metodološkem pogledu smo udeleženci pridobili na simpoziju s spoznavanjem dela in uspehov romunskih kolegov, ki z organizacijo sprejemov pri znanstvenih in upravnih predstavnikih in z banketi niso

štedili. Pokazali so nam tudi geografski inštitut bukureške univerze, kjer dela na katedrah za splošno, fizično in ekonomsko geografijo 45 kolegov ter geološko-geografski inštitut pri akademiji znanosti, kjer je zaposlenih več geografov kot geologov. Zlasti veliko pa smo pridobili na terenski akkurziji, ki je trajala pet dni in z dodatno ekskurzijo na črnomoško obalo (Kostanca—Mamaia—Mangalia) celo sedem dni. Med njo smo prevozili z avtobusom okoli 1.700 km. Iz Bucurešte nas je vodila pot po Romunski nižini do Galaca na vzhodu, nato ob reki Siretu navzgor, skozi novo industrijsko središče Geoga Georgija Deja in čez Vzhodne Karpatе v Braşov in Cluj. Od tu smo spremljali reko Olt pri preboju skozi Južne Karpatе in se nato vrnili v Bukurešto. Od tu smo napravili še ekskurzijo z vlakom v turistično plansko zgrajeno črnomoško romunsko obalo okoli Konstanze.

Iz tiskanega vodnika (Giude des excursions, Comit National de Géographie RS Roumanie, 63. str.) in iz razlag romunskih kolegov smo na ekskurziji izvedeli mnogo iz področja geomorfologije — v ospredju je bila morfogeneza — in geografije vobče. V Transilvaniji nas je presenetila množica usadov, ki jim kluški geografi posvečajo posebno pozornost. Toda rezultatov romunske aplicirane geomorfologije smo videli zelo malo. Zato in ker niso ustrezali namenu simpozija tudi številni referati, se je predsedniku Komisije za aplicirano geomorfologijo pri IGU prof. J. Tricartu zdelo potrebno, da se na zaključni seji 31. maja 1964 v Cluju razgovori o značaju in namenu aplicirane geomorfologije. Po njegovem je to posebna zvrst geomorfologije, ki je v službi prakse in ki more splošno geomorfologijo metodično izpopolniti; je interdisciplinska veda, ki zahteva ekipno delo; k njenemu napredku ne pripomore akademsko frazarjenje, temveč razvijanje kvantitativnih metod. Toda o tem, da je aplicirana geomorfologija posebna zvrst geomorfologije, med udeleženci ni bilo enotnosti. Ves čas simpozija se je v pogovorih udeležencev obnavljala diskusija, ali je vsako geomorfološko raziskovanje, ki je naročeno za prakso, že aplicirano geomorfološko, do kod se naj pri geomorfološkem raziskovanju podaja geograf in kje naj začenja tehnična, inženirska geomorfologija, po čem se sploh loči aplicirana geomorfologija od obče tehtne geomorfologije in podobno. Na zaključni slovesnosti v vinorodni pokrajini pri ogromnem državnem vinogradniškem posestvu v kraju Stefa-neşti, kjer je več ko deset kilometrov širok villafranchienski prodni nasip v karpatskem prigorju manj erozijsko razčlenjen kot na primer v šumadijskih goricaх (da o slovenskih goricaх ne govorimo) in tvori pravi peneplen, je predstojnik pariškega geografskega inštituta prof. J. Dresch (ob odsotnosti prof. J. Tricarta) zanikal v poslovilnem govoru obstoj aplicirane geomorfologije in se zavzemal za enotno geomorfologijo in geografijo vobče. Večina udeležencev mu je živahno ploskala. Marsikdo od nas se je ob vsem tem vprašal, zakaj je bilo potem sploh potrebno osnovati pri IGU posebno komisijo za aplicirano geomorfologijo. Iz privatnih razgovorov smo zares zvedeli, da je ta komisija na zasedanju v Romuniji sklenila, da bo na bodočem mednarodnem geografskem kongresu v Indiji l. 1958 predlagala ukinitve Komisije za aplicirano geomorfologijo.

Ivan Gams

Zusammenfassung: Das Internationale Symposium über die angewandte Geomorphologie in Rumänien (25. Mai — 4. Juni 1967)

Ivan Gams

Der Autor erwähnt, dass am Symposium über die Existenz der applizierten Geomorphologie und über die Verschiedenheiten zwischen der angewandten und übrigen, für die Praxis bestellten Geomorphologie, verschiedene Meinungen herrschten. Dem Autor hat die Teilnahme am Symposium mehr Erkenntnisse aus dem Gebiet der Geographie Rumäniens als aus der geomorphologischen Methodologie geboten.